

Hvønn fyrrpart hevur leiðslan hjá fakfeløgnum fund

Frágreiðing um verkfallið

Sum kunnugt hava 12 fakfeløg, sum hava sáttmála við tað almenna, lýst verkfall. Hetta hendi, eftir at samráðingarnar millum landsstýrið og fakfeløgini mikumorgunin endaðu úrlitaleysar.

Grundarlagið fyri sáttmálasamráðingunum hesaferð var óvanligt og tørvur er tí á at lýsa gongdina síðani árslok 1992.

Kreppan í føroyska búskapinum gjørdist veruliga sjónlig 6. oktober 1992, tá neyðugt fyrstu ferð var at bjarga Sjóvinnubankanum. Í kjalarvørnum á bankabjargingini komu treytir bæði frá IMF og donsku stjórnini.

Treytirnar lögdu serliga trýst á figgjarlógina. Nógvar sparingar skuldu fremst og landsstýrið legði stóran dent á, at almennu lónarútreiðslurnar máttu lækka.

Eftir samráðingar millum landsstýrið og fakfeløgini, sum hava sáttmála við tað almenna, gjørdur partarnir semj um, at allar almennar lónir skuldu 10 prosent niður. Hetta var gjørt við beinleiðis lónarútskurði upp á 8,5 prosent, karenisdagum, styttri summarfri og øðrum.

Fakfeløgini vísu sostatt ein positivan vilja at vera við til at loysa kreppuna. Men við í semjuni var, at lónarlækkingin skuldi fara úr gildi aftur 1. januar 1994. Á talan var um eina fyriløysn sæst eisini av teimum ymsu mátunum, fakfeløgini valdu at loysa spurningin um eftirlønarpappingarinnar uppá.

A heysti í 1993 kallaði landsstýrið fakfeløgini á fund at viðgera støðuna, nú ískoyttissáttmálin um lónarlækkingina var um at fara úr gildi. Ónki kom burtur úr hesum samráðingum og 20. oktober legði landsstýrið uppskot fyri tingið um lón- og prísstæð fram til 1. januar 1995.

Lógin um lónarstæð varð

um ársskiftið longd til 1. mars í ár og grundarlagið, fakfeløgini fóru undir samráðingar hesaferð, var tí, at lónin aftur skuldi vera tað hon var, áðrenn ískoyttissáttmálin kom í gildi 1. februar 1993.

Nú fakfeløgini einaferð enn máttu staðfesta, at landsstýrið ikki helt avtaluna í semjuni frá januar 1993 um at lónarlækkingin bara skuldi vera í gildi fram til 1. januar 1994, kenna fakfeløgini seg snýtt av landsstýrinum.

Fakfeløgini ásanna, at ongar veruligar samráðingar hava verið alt hetta tíðarskeiðið, undantaksstøðan hevur verið. Landsstýrið hevur umborið seg við, at ein minking í lónarlækkingini ikki var tikin við, tá figgjarlógin var gjørd fyri 1995 og at rúm tí ikki var fyri broytingum.

Fakfeløgini hava svarað, at tað ongantíð hevur verið síðvenja at taka eina møgulega lónarlækking við, tá figgjarlógir verða gjørdar, men bara tá talan var um, at limirnir skuldu niður í lón.

Undir seinastu samráðingunum hevur landsstýrið als ikki viljað tosað um at gera broytingar í lønunum, so fakfeløgini kundu vinna inn aftur tey mistu 8,5 prosentini 1. februar 1993. Fakfeløgini vísu á, at hetta kundi gerast við einum sáttmála, har lónarlækkingin stívist lækkað frá 1. januar 1996. Hetta kom sostatt ikki at broyta figgjarlógina í ár.

Útgangsstøðið hjá landsstýrinum var ein null-loysn. Men semingsuppskotið frá semingsfólkunum, sum bar í sær, at viðbøtur eisini skuldu lækka, merkir, at fyri limir, sum fáa viðbøtur, var semingsuppskotið ein verri loysn enn null-loysnin hjá landsstýrinum.

Ein annar máti at siga tað uppá, er at semingsuppskotið bar í sær stórra sparingar, enn uppskotið hjá

landsstýrinum.

Undir samráðingunum mikunáttina royndi landsstýrið at loysa ósemjuna við eina sethúsaloysn. Sagt var, at Føroya Banki í vikuni skuldi koma við einum tíðindaskrivi um eina generella rentulækking at at hjálpa kreppuraktum sethúsaeigarum við serskipanum. Áttalanin bar m.a. í sær rentuskáa í fimm ár og at øll inngjalding skuldi fara til avdráttir.

Landsstýrið segði seg eisini sannað at hækka rentufrádráttin úr 40 upp í 46 prosent í 1995 og upp í 50 prosent frá 1996 til 1999. Síðani skuldi rentan niður aftur á 40 prosent eftir fyra árum.

Hendan loysnin hevði kostað landskassanum um 20 mió. kr. Men fakfeløgini vísu á, at ein sethúsaloysn má vera fyri allar sethúsaeigarar og at tað ikki kundi góðtakast, at tey alment løntu rindaðu fyri eina sethúsaloysn.

Fakfeløgini hava eisini roknað út, at vunnu fakfeløgini aftur tey 8,5 prosentini, tey mistu í 1993, hevði hetta ikki kostað landskassanum meira enn 20-25 mió. kr. netto - ella á leið tað sama, sum sethúsaloysnin hevði kostað.

Landsstýrið gjørdi undir samráðingunum greitt, at tað vildi hava eftirlønarpappingina at virka aftur. Fyri tey fakfeløg, sum í 1993 valdu at fáa eftirlønarpappingarinnar útgjaldnað, hevði ein null-loysn tí merkt, at lónin lækkað itað sama, sum eftirlønarpappingin var.

Men tað heilt avgerandi fyri fakfeløgini hevur verið og er, at avtalun í semjuni frá januar 1993 verður hildin og at lónin verður tann sama, sum hon var í sáttmálaskieðinum undan 1. februar 1993.

Fakfeløgini í verkfalli

Fakfeløgini í verkfalli:

Gott samanhald

- Vit hava onga orsök til at seta okkum í samband við mótpartin fyri at taka upp aftur samráðingarnar, sigur Jákup Danielsen, formaður í Starvsmannafelagnum

Nú eru trýggir dagar lidnir, og enn er einki stig tikið til at loysa ósemjuna fyri at fáa ein enda á verkfallinum.

Fakfeløgini, sum hava samráðst í felag, halda framvegis saman, og samanhaldið er óført, sigur Jákup Danielsen, formaður í Starvsmannafelagnum.

Síðan partarnir fóru hvør til sitt mikumorgunin, hava fakfeløgini hvørki frætt frá semingsmanni ella frá landsstýrinum.

- Og vit siggia onga orsök til at seta okkum í samband við mótpartin, sigur Jákup.

Hann letur væl at tí snámillum skipan, feløgini hava gjørt.

Hvønn morgun klokkan níggju hittist leiðslan í samstarvinum. Leiðslan er sam-

ræðingarbólkurin. Hvønn seinnapart hittast umboð fyri øll 21 feløgini í samstarvinum.

Á tí stóra fundinum hósadagin vórðu valdir fyra arbeiðsbólkar, sum hvør á sín hátt arbeiðir við verkfalspurningum.

PR-bólkurin sygir fyri tí upplýsandi arbeiðinum, at senda boð út gjøgnum fjølmiðlar.

Verkfalsbólkurin fylgir við, at verkfallið virkar og hevur til uppgávu at stæða verkfalsbrótarum.

Praktiskur bólkurin ger ymist fyrifallandi og hevur ábyrgdina av, at onkur altíð er í Jákupsstovu, sum er húsið hjá fleiri feløgum, tí har er opið hús hvønn dag undir verkfallinum.

Óg so er ein juridiskur-økonomiskur bólkur.

- Henda skipanin virkar eftir okkara tykki væl, sigur Jákup.

Hann hevur ikki ta fatan, at nakað felag hevur hug at fella frá. Øll eru framvegis við.

Limirnir í feløgnum í verkfalli skuldu ikki komið illa fyri av verkfallinum. Fleiri feløg hava verkfalsgrunn, og ein loysn er eisini funnin, so hini eisini fáa stuðul.

- Tað verður ikki í bræði, at vit gevast av figgjarligum orsökum. Vit kunnu halda í mánaðir, um tað skal vera, sigur Jákup.

randi

Tyrlan flýgur allan dagin

Bíðilisti er at sleppa við tyrluni

Síðan Atlantic Airways yvirtók tyrlflúgvina, hevur tyrlan einki havt við Strandferðsluna at gera. Tyrlufólkinu eru ikki í Starvsmannafelagnum, og tí er tyrlflúgvingin ikki rakt av verkfalli.

Tvørturimóti hevur tyrlan havt úr at gjørt hesar dag-

arnar. Hion er fullsett á hvørjum túri, og hon hevur eisini flogið nakrar eykatúrar. Í gjár var alt útselt, og tey høvdu bíðilistar.

Heri Mortensen, stjóri í Atlantic Airways, heldur ikki, at tey gera verkfalsrakt arbeiði. Tey hava loyvi til at sigla, og undir vanligum

Ongantíð áður hava so nóg fólk ferðast við tyrluni, og tað hendir eisini meira enn so, at annað t.d. postur verður tikin við

umstøðum hendir tað eisini, at eykatúrar verða gjørdar.

Tyrlan hevur flutt lítið av vøru undir verkfallinum, tí ta tyrlan er fullsett av fólki, kann hon ikki flyta nóg annað.

- Vit verða ikki ríkari, um vit so flúgva meira, tí hvør tútur gevur altíð undirskot, sigur Heri Mortensen.

randi

Tjaldrið er nú lagt

Ein minni togan var í gjár millum Vaktar- og Bjargingartænastuna og fakfeløgini, um vaktarskipini skuldu verða umfatað av verkfallinum.

V & B vildi helst, at skipini vórðu undantikin,

men tað søgdu feløgini nei til.

Útslitið bleiv, at Tjaldrið liggur, men manning er umboð. Tjaldrið var ikki kom, var tað ikki fyri vanlukkuni á Skálafjarðinum, har froskmenn frá

Tjaldrinum fóru niður at leita.

Sama avtala er fyri Ólav Halga. Hann r ikki heima, men so so skjótt, hann leggur at bryggju, verður hann lagdur.

randi